

Informácie pre klientov a potenciónálnych klientov o finančných nástrojoch a o rizikách v súvislosti s finančnými nástrojmi

I. Článok

Informácie pre klientov a potenciónálnych klientov o finančných nástrojoch

1. Poskytovanie investičných služieb, investičných činností a vedľajších služieb spoločnosťou U.P. o.c.p., a.s., so sídlom Pribinova 20, Bratislava - mestská časť Staré Mesto 811 09, IČO: 52 506 452, zapísanou v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., oddiel Sa, vložka číslo 6970/B (ďalej len „**Obchodník**“) svojim klientom a potenciónálnym klientom (ďalej len „**Klient**“) podľa Zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Zákon o CP**“) súvisí s povinnosťou Obchodníka poskytnúť Klientom všeobecný opis povahy poskytovaných finančných nástrojov. Pod všeobecným opisom sa rozumie poskytnutie informácií na objasnenie povahy jednotlivých finančných nástrojov a rizík s nimi spojenými. Všeobecný opis umožní vytvoriť dostatočný podklad pre investičné rozhodnutie Klienta. Cieľom informácií obsiahnutých v nasledujúcom texte je poskytnutie základného opisu povahy finančných nástrojov pre Klientov Obchodníka, ktoré sú Klientom dostupné prostredníctvom zamestnancov Obchodníka zodpovedných za predaj produktov, prostredníctvom viazaných investičných agentov Obchodníka, prostredníctvom iných osôb, ktoré v súlade s právnymi predpismi zabezpečujú distribúciu finančných nástrojov, ako aj prostredníctvom webového sídla Obchodníka na adrese up.sk.
2. Podrobný popis obchodovania s finančnými nástrojmi, vysvetlenie súvisiacich pojmov, postupov a pravidiel obchodovania s jednotlivými finančnými nástrojmi je predmetom ustanovení príslušných všeobecných obchodných podmienok a to buď „[Všeobecných obchodných podmienok pre poskytovanie investičnej služby riadenia portfólia produktov UP](#)“, ktoré sa aplikujú na poskytovanie investičnej služby riadenia portfólia alebo „[Všeobecných zmluvných podmienok spoločnosti U.P. o.c.p.](#)“, ktoré sa aplikujú na ostatné investičné služby a investičné činnosti, ktoré je Obchodník oprávnený poskytovať (ďalej spoločne len „**VOP**“). VOP tvoria súčasť zmluvnej dokumentácie upravujúcej realizáciu obchodov s finančnými nástrojmi medzi Klientom a Obchodníkom. VOP sú verejne dostupné pre Klientov na webovom sídle Obchodníka - na internetovej stránke Obchodníka na adrese up.sk v sekcii „Dokumenty“.
3. Všeobecný opis povahy finančných nástrojov:
Obchodník poskytuje klientom možnosť realizovať finančné operácie najmä s nasledovnými finančnými nástrojmi:
  - prevoditeľné cenné papiere
  - nástroje peňažného trhu
  - cenné papiere a majetkové účasti vo fondoch kolektívneho investovania
  - finančné rozdielové zmluvy

Cenný papier je peniazmi oceneľný zápis v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené práva podľa právnych predpisov, najmä oprávnenie požadovať určité majetkové plnenie alebo vykonávať určité práva voči zákonom určeným osobám. Za najznámejšie cenné papiere možno považovať napríklad:

- akcie
- dlhopisy
- zmenky
- investičné certifikáty
- podielové listy

Nástroje peňažného trhu sú finančné nástroje, s ktorými sa obvykle obchoduje na peňažnom trhu.

Cenné papiere a majetkové účasti vo fondoch kolektívneho investovania možno charakterizovať ako podiely v subjektoch kolektívneho investovania – napríklad v podielových fondoch. Kolektívne investovanie pritom možno charakterizovať ako podnikanie, ktorého predmetom je zhromažďovanie peňažných prostriedkov od investorov/klientov, s cieľom investovať v súlade s určenou investičnou politikou v prospech osôb, ktorých peňažné prostriedky boli zhromaždené.

Finančnú rozdielovú zmluvu (označovanú aj ako „CFD“) možno charakterizovať ako derivát, podstatou ktorého je špekulácia o náraste alebo poklese ceny podkladového aktíva napríklad menového páru.

Obchodník poskytuje klientom možnosť realizovať investície aj do termínovaných vkladov.

Investovanie do finančných nástrojov je charakterizované ako umiestňovanie voľných finančných prostriedkov Klienta do finančných nástrojov za účelom dosiahnutia cieľa stanoveného Klientom pri vopred stanovenej miere rizika, prípadne časového horizontu investovania.

Zámery a ciele jednotlivých Klientov sú špecifické, rovnako ako každý finančný nástroj. Vo všeobecnosti preto nie je možné určiť, ktoré finančné nástroje sú vhodné pre ktorých Klientov. Kvôli tomu je pri rozhodovaní o investovaní potrebné zohľadniť individuálne potreby jednotlivých Klientov a špecifiká jednotlivých finančných nástrojov. Za účelom posúdenia vhodnosti príslušného finančného nástroja pre konkrétneho Klienta pri poskytovaní investičných služieb, je Klient pred uzatvorením príslušnej zmluvy požiadaný o vyplnenie klientskeho dotazníka, na základe ktorého Obchodník posúdi primeranosť a v prípade poskytovania investičného poradenstva a investičnej služby riadenia portfólia vhodnosť príslušného produktu pre Klienta.

Pri investovaní je odporúčané zohľadniť tri základné kritériá investície – nazývané aj základný investičný trojuholník a to :

Riziko investície – možnosť poklesu hodnoty investície klienta,

Likvidita investície – rýchlosť premeny investície späť na hotovosť,

Výnos investície – výška zhodnotenia finančných prostriedkov klienta.

Tento investičný trojuholník hovorí o tom, že nie je možné dosiahnuť všetky tri vrcholy trojuholníka súčasne. Inými slovami nie je možné dosiahnuť vysoký výnos pri súčasnom nízkom riziku a vysokej likvidite investície. Dva investičné protipóly potom

predstavuje investícia, ktorá prináša vysoký výnos pri vysokej miere rizika a nízkej miere likvidity a investícia s nízkou mierou rizika, nízkym výnosom a vysokou likviditou. Uskutočnenie rozhodnutia o konkrétnej investícii teda vyžaduje hľadanie kompromisu medzi výnosom, rizikom a likviditou v závislosti od individuálnych preferencií Klienta.

4. Cenné papiere predstavujú peniazmi ocenený zápis v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené určité práva, najmä oprávnenie požadovať určité majetkové plnenie, alebo vykonávať určité práva voči zákonom určeným osobám.

Akcia je cenný papier, ktorý reprezentuje časť základného imania spoločnosti, ktorá danú akciu emitovala. Každý držiteľ akcie je akcionárom tejto spoločnosti. Akcionár ako spoločník má v zmysle Zákona o CP a v zmysle stanov spoločnosti právo podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Riadenie spoločnosti realizujú jednotliví akcionári prostredníctvom hlasovacieho práva na valnom zhromaždení spoločnosti, podiel na zisku získavajú akcionári prostredníctvom dividendy (výplata dividendy nie je garantovaná a ich výška je schvaľovaná valným zhromaždením spoločnosti). Okrem výnosu v podobe dividendy môžu akcionári získať výnos aj prostredníctvom rastúcej hodnoty ceny akcií. Zvyčajne v prípadoch, kedy spoločnosť vykazuje dlhodobo pozitívny a rastúci hospodársky výsledok, hodnota akcií takýchto spoločností rastie, a tým poskytuje investorom možnosť získať výnos v prípade predaja týchto akcií za cenu vyššiu, ako bola kúpna cena týchto akcií. Podobne však v prípade negatívneho vývoja hospodárskych výsledkov spoločnosti môže dochádzať k poklesu hodnoty akcií.

Základnou motiváciou investovania do akcií, ako vyplýva z vyššie uvedeného textu, je získanie podielu na majetku spoločnosti, následné podieľanie sa na jej riadení a získavanie výnosu z tejto investície prostredníctvom dividendy. Druhým motívom, ktorý môže byť spojený s prechádzajúcim alebo môže byť realizovaný samostatne, je očakávanie pozitívnej zmeny hodnoty akcií v čase. V tomto prípade sa investor spolieha na nárast hodnoty akcií na trhu, prostredníctvom ktorého by dosiahol pozitívny rozdiel medzi predajnou a nákupnou cenou. V prvom prípade ide jednoznačne o investíciu v dlhodobejšom horizonte, v druhom prípade je možné využiť aj krátkodobé zmeny trhovej ceny pre dosiahnutie očakávaného výsledku investície.

Dlhopisy sú cenné papiere, pri ktorých je ich majiteľ veriteľom toho, kto dlhopisy vydal (emitenta, dlžníka). Emitent dlhopisu má povinnosť vyplatiť majiteľovi menovitú hodnotu v stanovený deň splatnosti a platiť úrok (tzv. kupón) podľa vopred definovaných podmienok, ktoré sú ustanovené v emisných podmienkach. Výnos z investovania do dlhopisov je tvorený kupónovým výnosom a prípadným kapitálovým výnosom. Kým kupón je obvykle vopred známy, kapitálový výnos môže vzniknúť ako rozdiel medzi cenou dlhopisu pri jeho nákupe a predaji, resp. ako rozdiel medzi jeho cenou pri vydaní a pri splatení. Celkový výnos dlhopisu môže byť preto vopred presne vypočítaný len za predpokladu, že ho majiteľ bude držať až do splatnosti (tzv. výnos do splatnosti).

Existuje niekoľko druhov dlhopisov. Podľa typu emitenta môže ísť o štátne, bankové, komunálne alebo podnikové dlhopisy. Osobitným druhom dlhopisov sú hypotekárne záložné listy kryté nehnuteľnosťami (napr. záložnými právami na ne).

Zmenky sú cenné papiere, pri ktorých je ich majiteľ veriteľom toho, kto zmenku vydal (emitenta, dlžníka). Emitent zmenky má povinnosť vyplatiť majiteľovi menovitú hodnotu zmenky v stanovený deň splatnosti. Vydávanie zmeniek nie je regulované žiadnou autoritou a záväzok dlžníka zo zmenky možno prirovnať k záväzku dlžníka splatiť úver. Výnos z investovania do zmenky je tvorený len rozdielom medzi cenou zmenky pri jej emisii / nákupe a jej splatení / predaji.

Investičný certifikát je cenný papier, ktorého hodnota je naviazaná na hodnotu indexov, úrokových mier, akcií, dlhových cenných papierov, výmenných kurzov, komodít, prípadne iných podkladových aktív, alebo ich kombinácie. S investičným certifikátom je spojené právo na vyrovnanie (i) prostredníctvom nadobudnutia finančných nástrojov alebo zlata, ktoré sú podkladovým aktívom investičného certifikátu, (ii) v hotovosti alebo kombináciou spôsobov (i) a (ii). Emitentom investičného certifikátu môže byť len regulovaný subjekt ako banka, zahraničná banka, obchodník s cennými papiermi, alebo obdobný zahraničný obchodník s cennými papiermi. Podrobnejšie informácie o investičnom certifikáte sú uvedené v emisných podmienkach Investičného certifikátu. Zisk z investičného certifikátu je závislý od rastu ceny podkladového aktíva, na ktoré je investičný certifikát naviazaný.

Podielové listy alebo cenné papiere vydané zahraničnými subjektmi kolektívneho investovania sú finančné nástroje kolektívneho investovania. Podielový list je cenný papier, s ktorým je spojené právo podielníka na zodpovedajúci podiel na majetku v podielovom fonde a právo podieľať sa na výnose z tohto majetku. Kolektívnym investovaním je zhromažďovanie a správa peňažných prostriedkov veľkého množstva individuálnych investorov a následné hromadné investovanie týchto prostriedkov do cenných papierov a iných finančných nástrojov. Výnos z investície do fondov je premenlivý a nemožno ho stanoviť vopred. Závisí od výnosov jednotlivých finančných nástrojov v portfóliu fondu. Podľa zloženia portfólia poznáme fondy peňažného trhu, dlhopisové fondy, akciové fondy, zmiešané fondy, fondy fondov, fondy nehnuteľností a pod.

Nástroje peňažného trhu sú finančné nástroje, s ktorými sa obvykle obchoduje na peňažnom trhu. Splatosť nástrojov peňažného trhu je teda kratšia, spravidla do jedného roka. Medzi nástroje peňažného trhu patria najmä pokladničné poukážky a vkladové listy. Stupeň významnosti väčšiny rizík je pri nástrojoch peňažného trhu obvykle nižší v porovnaní s dlhopismi.

Finančné rozdielové zmluvy sa niekedy označujú aj ako „CFD“ alebo „Contract for difference“. Finančná rozdielová zmluva je derivát iný ako opcia, future, swap alebo dohoda o forwardovej úrokovej miere, ktorého účelom je poskytnúť držiteľovi dlhú alebo krátku expozíciu voči fluktuáciám v cene, úrovni alebo hodnote podkladového aktíva bez ohľadu na to, či sa s ním obchoduje na obchodnom mieste a ktorý sa musí vyrovnať v hotovosti alebo sa môže vyrovnať v hotovosti na základe voľby jednej zo zmluvných strán z iného dôvodu ako platobnej neschopnosti alebo inej udalosti, ktorá má za následok ukončenie zmluvy.

Finančné rozdielové zmluvy predstavujú vysoko rizikové a špekulatívne obchody, pri ktorých sa kalkuluje napríklad s budúcim pohybom vzájomného kurzu dvoch mien

a pri ktorých sa využíva pákový efekt, ktorý zvyšuje možnosť ziskovosti obchodu, ale zároveň zvyšuje rizikovosť obchodu a zvyšuje výšku možnej straty.

Investovanie do finančných rozdielových zmlúv ponúka Obchodník v rámci riadenia portfólia, ktoré Obchodník vykonáva na základe Zmluvy o riadení portfólia uzatvorenej s Klientom. V rámci riadenia portfólia Obchodník na účet Klienta investuje do finančných rozdielových zmlúv vo vzťahu k menovým párom (niekedy označovaným aj ako Forex), komoditám alebo indexom. Pri riadení portfólia (na základe Zmluvy o riadení portfólia uzatvorenej s Klientom) Obchodník na základe vlastnej úvahy otvára a zatvára jednotlivé pozície (nakupuje a predáva menové páry, indexy, komodity) pričom špekuluje na budúci pokles alebo nárast ceny príslušného podkladového aktíva. Riadenie portfólia a obchodovanie s menovými párami vykonáva Obchodník aj s využitím algoritmického obchodovania a s využitím pákového efektu.

Algoritmickým obchodovaním sa rozumie systém obchodovania so žiadnym alebo s obmedzeným zásahom človeka, keď v procese generovania pokynu alebo kotácie, alebo procese na optimalizáciu vykonávania pokynov robí rozhodnutia v ktorejkoľvek z fáz iniciácie, generovania, smerovania alebo vykonania pokynov alebo kotácií automatizovaný systém podľa vopred určených parametrov (laicky povedané pri algoritmickom obchodovaní obchoduje počítač na základe vopred stanovenej stratégie, s minimálnym alebo žiadnym zásahom človeka).

Pri využívaní pákového efektu sa na vykonanie obchodu používajú z časti vlastné finančné prostriedky Klienta a z časti finančné prostriedky požičané na účet Klienta, vďaka čomu za možné zisky, ale aj straty z obchodu násobia.

V súvislosti s uvádzaním na trh, distribúciou a predajom riadenia portfólia vo vzťahu k finančnému nástroju finančné rozdielové zmluvy, Obchodník upozorňuje klienta na riziko strát v súlade s Rozhodnutím Národnej banky Slovenska o Intervenčnom opatrení vo vzťahu k finančným rozdielovým zmluvám, pričom Obchodník v súlade s uvedeným rozhodnutím NBS upozorňuje Klienta, že:

“Finančné rozdielové zmluvy sú zložité nástroje a sú spojené s vysokým rizikom rýchlych finančných strát v dôsledku pákového efektu. Pri obchodovaní s finančnými rozdielovými zmluvami dochádza k finančným stratám na účtoch neprofesionálnych investorov. Mali by ste zvážiť, či chápete, ako finančné rozdielové zmluvy fungujú, a či si môžete dovoliť podstúpiť vysoké riziko, že utrpíte finančné straty.”

Aktuálny percentuálny podiel účtov neprofesionálnych klientov spravovaných Obchodníkom, na ktorých dochádza k stratám, je uvedený webovom sídle Obchodníka - na internetovej stránke Obchodníka www.up.sk v sekcii „Dokumenty“ v dokumente s názvom „Upozornenie pre neprofesionálnych klientov“, pričom údaje v uvedenom dokumente sú pravidelne aktualizované.

Termínované vklady sú vklady v bankách s určitou lehotou viazanosti, pri ktorých banky obvykle ponúkajú vyššie úročenie vkladu ako v prípade bežných účtov.

5. Obchodník v súčasnosti ponúka finančné nástroje, ktoré sú určené pre neprofesionálnych klientov. Ak bude Obchodník v budúcnosti ponúkať finančné nástroje určené výlučne pre profesionálnych klientov, bude to v informáciách vzťahujúcich sa k takýmto finančným nástrojom uvedené.

6. V rámci služby riadenia portfólia vo vzťahu k finančnému nástroju finančné rozdielové zmluvy Obchodník ponúka investičné stratégie, ktoré vychádzajú z miery zaistenia príslušného produktu ponúkaného Obchodníkom, pričom miera zaistenia je nastavená na 60% alebo 70%, alebo 80% vloženej sumy (po odrátaní poplatkov a výberov). Podrobnejší význam miery zaistenia je opísaný v zmluvnej dokumentácii k príslušnému produktu.

II. Článok

Informácie pre klientov a potenciálnych klientov o rizikách spojených s investovaním do finančných nástrojov

1. Investovanie prostredníctvom finančných nástrojov je spojené s rôznymi rizikami, ktoré môžu vo väčšej alebo menšej miere ovplyvniť výnos investície. Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť sumárnu informáciu a všeobecné upozornenia o rizikách spojených s finančnými nástrojmi tak, aby investor (Klient) získal všeobecný prehľad o finančných nástrojoch, porozumel ich fungovaniu a v dostatočnej miere si uvedomil riziká s nimi spojené na uskutočnenie investičného rozhodnutia.
2. Nie je správne, ak investor vytvára investičné rozhodnutie bez oboznámenia sa s podstatou a vlastnosťami jednotlivých finančných nástrojov a bez pochopenia rozsahu svojej expozície voči súvisiacim rizikám. Každá investícia alebo investičné rozhodnutie investora by teda malo brať na zreteľ vedomosti a skúsenosti investora s jednotlivými finančnými nástrojmi, investičné zámery, ciele a v neposlednej miere finančnú situáciu tohto investora.
3. Snahou Obchodníka je vysvetliť Klientovi všeobecné riziká, ktoré existujú pri väčšine finančných nástrojov. Riziká popísané v tomto dokumente sa môžu pri jednotlivých finančných nástrojoch objavovať súčasne a môžu mať nepredvídateľný dopad na hodnotu investície. Rovnako si investori musia uvedomiť, že každý finančný nástroj obsahuje určitú mieru rizika, preto aj investičné stratégie s nízkym rizikovým profilom v sebe obsahujú určitú mieru neistoty. Opodstatnené riziká spojené s investíciou potom závisia na rôznych faktoroch vrátane spôsobu, akým bol príslušný finančný nástroj emitovaný alebo štruktúrovaný.
4. Všetci Klienti alebo potenciálni Klienti majú právo na poskytnutie informácií o všeobecnej povahe finančných nástrojov a rizikách súvisiacich s finančnými nástrojmi, ktoré mu je povinný poskytnúť ktorýkoľvek Obchodník v dostatočnom časovom predstihu pred poskytnutím služby tak, aby pre investora tvorili dostatočný základ na prijatie investičného rozhodnutia.
5. Povinnosť obchodníka informovať Klientov o jednotlivých rizikách spojených s finančnými nástrojmi závisí od kategorizácie Klienta a zohľadňuje odborné znalosti a skúsenosti Klienta súvisiace s uskutočňovaním obchodov s finančnými nástrojmi.
6. Riziko vyjadruje pravdepodobnosť výskytu škody, straty alebo ohrozenia. Finančné riziko je vo všeobecnosti definované ako potenciálna finančná strata subjektu a vyskytuje sa na finančných trhoch. Potenciálna strata nepredstavuje už existujúcu realizovanú alebo nerealizovanú finančnú stratu, ale budúcu možnú stratu vyplývajúcu z investovania do daného finančného nástroja. Sú to riziká, ktoré sa dajú predpokladať a ich vplyvy na celkové zhodnotenie investície možno znižovať. Dokonca pri správnom

investovaní sa riziká finančného trhu dajú využiť aj na dosahovanie vyšších výnosov investície.

7. Jednotlivé riziká spojené s investovaním do finančných nástrojov môžu byť riziká, ktoré je možné uplatňovať na všetky druhy finančných nástrojov. Cieľom tejto časti dokumentu je preto zhrnúť popis základných rizík spojených s finančnými nástrojmi, ktoré je možné vo všeobecnosti aplikovať na akýkoľvek finančný nástroj.
8. Druhy rizík:

Trhové riziko

Trhové riziko vystavuje investora (Klienta) riziku z aspektu vývoja trhu v podobe zmeny výmenných kurzov (menových párov), úrokových sadziieb, ceny akcií, kreditného rozpätia, hodnoty indexov alebo z hľadiska trhovej volatility. Všeobecne sa trhovým rizikom rozumie riziko toho, že sa trhové ceny finančných nástrojov nebudú vyvíjať spôsobom predpokladaným matematickými a štatistickými modelmi používanými Obchodníkom. Trhové riziko je prítomné pri všetkých finančných nástrojoch a významne sa prejavuje pri finančných rozdielových zmluvách.

Kreditné riziko

Kreditné riziko vzniká v súvislosti s peňažnými prostriedkami a ich ekvivalentmi, finančnými derivátmi a vkladmi v bankách a iných finančných inštitúciách, obchodom s klientmi a odberateľmi, vrátane nesplatených pohľadávok a budúcich dohodnutých transakcií. Obchodník kreditné riziko definuje ako mieru neistoty vyplývajúcu z obchodnej činnosti, teda riziko nesplnenia záväzkov zo strany dlžníkov, obchodných partnerov a iných zmluvných strán. Uvedené riziko je riziko napríklad krachu banky, v ktorej sú uložené peňažné prostriedky alebo finančné nástroje klienta, alebo riziko krachu brokera prostredníctvom ktorého Obchodník obchoduje. Kreditné riziko je prítomné najmä pri dlhových finančných nástrojoch ako dlhopisy, zmenky a šeky.

Úrokové riziko

Riziko straty v dôsledku zmeny ceny nástrojov citlivých na zmenu úrokových sadziieb je riziko úrokovej sadzby. Ide predovšetkým o riziko zmeny úrokových sadziieb, zmeny tvaru výnosovej krivky, zmeny volatility úrokových sadziieb a zmeny vzťahu alebo rozpätia úrokových indexov. Zmena úrokových sadziieb môže vystaviť držiteľa finančného nástroja riziku straty v prípade, ak je finančné aktívum citlivé na zmenu úrokovej sadzby a investor sa rozhodne predať tento nástroj pred dátumom splatnosti.

Najčastejší výskyt rizika úrokovej sadzby je v súvislosti s dlhovými investičnými nástrojmi. Pri majetkových investičných nástrojoch ako sú akcie, je riziko súvisiace s úrokovou sadzbou podstatne nižšie, nakoľko ovplyvňuje vývoj cien akcií z dlhodobého makroekonomického hľadiska.

Menové riziko

Toto riziko podstupujeme pri investovaní v cudzej mene. Ide o nebezpečenstvo, že zahraničná mena, v ktorej mene je aktívum denominované, sa v priebehu investičného obdobia znehodnotí oproti domácej mene a kvôli tomu klesne výnos investície vyjadrený v domácej mene. Výskyt rizika výmenného kurzu je teda v prípadoch, keď existuje riziko straty vyplývajúce zo zmeny cien nástrojov citlivých na zmenu hodnoty výmenných kurzov. Ide predovšetkým o riziko zmeny spotového kurzu a riziko zmeny

volatility menového kurzu. Riziku výmenného kurzu môže byť vystavený investor v prípadoch:

- a. realizácia nákupu finančného nástroja je v cudzej mene, pričom prostriedky cudzej meny nakúpil za svoju domácu alebo inú cudziu menu a po ukončení investície plánuje previesť prostriedky späť do domácej resp. inej cudzej meny,
- b. investícia je realizovaná prostredníctvom finančného nástroja, ktorý umožňuje, aby výnos z investície, prípadne aj pôvodne investovaná suma boli počas alebo pri splatnosti produktu vyplatené v inej mene, ako bola pôvodná mena investície.

Riziko likvidity

Riziko, kde nákup alebo predaj finančného nástroja nemôže byť uskutočnený tak rýchlo alebo v takom časovom horizonte, ako požaduje investor, sa nazýva riziko likvidity. Likvidita trhu príslušného finančného nástroja závisí od toho, ako je trh organizovaný (regulovaný trh alebo OTC trh), od množstva účastníkov trhu, ale v najväčšej miere od charakteristiky samotného finančného nástroja. Vo všeobecnosti platí, že čím je finančný nástroj kratšie etablovaný na trhu, tým je nižšia jeho likvidita. Likvidita jednotlivých finančných nástrojov nie je stála veličina a môže sa v čase meniť, ako aj napríklad v dôsledku posunu časových pásiem, kedy sa globálna likvidita na trhoch presúva spolu s časom.

Investor by sa mal informovať o likvidite daného finančného nástroja a o možnosti ich spätného predaja hlavne v prípade, keď požaduje realizáciu transakcie s akciami mimo hlavných indexov jednotlivých búrz. Informáciu o likvidite by mal požadovať aj pri bežne obchodovaných akciách v prípade, ak nemá skúsenosti s investíciou do danej akcie alebo uplynulo dlhšie časové obdobie od realizácie poslednej transakcie.

Riziko miesta výkonu

Riziko miesta výkonu je spojené s trhom alebo miestom, na ktorom dochádza k realizácii transakcií s príslušným finančným nástrojom. V prípade, keď miesto výkonu nie je rovnaké ako „domáce“ miesto výkonu investora, investor sa súčasne vystavuje menovému riziku.

Každá investícia na zahraničnom trhu alebo obsahujúca zahraničný element môže byť spojená s rizikom príslušného zahraničného trhu, ktoré sa môže odlišovať od domácich trhových rizík. Špecifickým prípadom sú rozvíjajúce sa trhy (emerging markets), ktoré často obsahujú riziká, ktoré sa nevyskytujú na rozvinutých trhoch. Investície na týchto trhoch majú často špekulatívny charakter a mali by byť starostlivo posudzované pri zohľadnení možných rizík spojených s týmito trhmi. Podrobnejšie sú popísané tieto riziká v bode 9 tohto článku .

Riziko inflácie

Inflácia (znehodnotenie hodnoty peňazí) nám reálne znižuje výnos z investície. Aby sme si vypočítali reálny zisk z investície, musíme mieru inflácie odpočítať. Je potrebné si uvedomiť, že pri väčšom raste inflácie, klesá kúpna sila investície.

Riziko relatívnej výkonnosti

Riziko relatívnej výkonnosti predstavuje riziko, že výkonnosť finančného nástroja nebude zodpovedať výkonnosti benchmarku (trhového štandardu). Vyskytuje sa, ak investor nakúpi finančný nástroj na základe porovnania jeho výkonnosti s iným finančným nástrojom považovaným za benchmark.

Riziko krajiny

Nové dane, nové regulačné pravidlá, nové právne predpisy alebo obmedzenia výhod, ktoré investor získal v čase investovania do príslušného finančného nástroja poskytujúceho tieto benefity predstavujú riziko krajiny. To môže mať na svedomí len vláda alebo akákoľvek relevantná úradná moc. S rizikom krajiny úzko súvisí aj politické riziko spojené predovšetkým s možnou zmenou politických síl alebo smerovania príslušnej krajiny, sprevádzaného zmenou daňového, právneho, fiškálneho alebo iného systému ovplyvňujúceho výnosy z investícií súvisiacich s danou krajinou. Existencia politického rizika nesie so sebou nervozitu jednotlivých účastníkov trhu. Tá sa môže prejavovať v podobe vyššej volatility cien finančných nástrojov, ktorá môže vyústiť až do výpredajov na daných trhoch spôsobených zmenou postoja investorov k riziku.

Riziko volatility

Volatilita meria premenlivosť (nestálosť) ceny finančného nástroja a je vysoká, ak sa cena finančného nástroja výrazne mení počas určitého časového obdobia (v prípade niektorých nástrojov je to na dennej báze, v prípade iných ide o dlhšie obdobie). Riziko volatility je spojené s pohybmi ceny jednotlivých finančných nástrojov. Určuje sa na základe porovnania priemerného rozdielu medzi najnižšou a najvyššou cenou finančného nástroja počas stanoveného časového obdobia a vyjadruje riziko potenciálnej straty, v dôsledku miery premenlivosti ceny daného finančného nástroja.

Pre každý finančný nástroj, pre každý trh a pre každé pozorované časové obdobie je volatilita individuálna. Volatilita je vysoko nestabilná veličina z hľadiska jej hodnoty v čase. Dokonca aj samotná volatilita má svoju volatilitu. Preto by sa mal klient ešte pred investíciou informovať o aktuálnej, prípadne historickej volatilita daného finančného nástroja a jej vplyve na ziskovosť zamýšľaného investičného rozhodnutia.

Riziko vysporiadania

Riziko, že transakcia s finančným nástrojom nie je vysporiadaná alebo finančný nástroj nie je doručený v dohodnutý deň, je riziko vysporiadania. Riziko sa v tomto prípade rovná rozdielu medzi dohodnutou cenou finančného nástroja a skutočnou cenou na trhu v deň vysporiadania, pričom tento rozdiel môže znamenať stratu v prípade, že by nedošlo k vysporiadaniu transakcie a daný obchod s finančným nástrojom by bolo potrebné zrealizovať za aktuálnu trhovú cenu.

Riziko spojené s obchodovaním na páku

Pri obchodovaní na páku (obchodovaní s využitím pákového efektu) sa možnosť zisku alebo straty násobí v závislosti od použitej páky (množstva použitých cudzích/požičaných zdrojov, resp. od pomeru použitia vlastných a požičaných peňazí na uskutočnenie obchodu), dochádza aj k násobeniu novej straty a teda rizika najmä vo vzťahu k nepredpokladanej zmene hodnoty podkladového aktíva.

Operačné riziko

Operačné riziko predstavuje riziko priamej alebo nepriamej straty, ktorá môže vzniknúť z nevhodných alebo chybných vnútorných procesov Obchodníka, zo zlyhania ľudského faktora, systémov alebo z nezávislých vonkajších udalostí.

9. Riziká pri investovaní v krajinách rozvíjajúcich sa trhov

Obchody s cennými papiermi majú rozličné procedúry pre vysporiadanie a ich dodávku, pričom niektoré procedúry vysporiadania môžu byť ovplyvnené z hľadiska objemu, ktorý určuje spôsob a postup ich vysporiadania. Neschopnosť vysporiadať transakciu v dôsledku takýchto procedurálnych obmedzení môže znamenať pre investora obmedzenie, prípadne stratu možnosti investovať do iných alternatívnych investičných príležitostí.

V súčasnosti sa investori čoraz viac orientujú na investovanie do finančných nástrojov obchodovaných na rozvíjajúcich sa trhoch - emerging markets, ktoré umožňujú investorom získať alternatívne investície s vyšším výnosom v porovnaní s tradičnými trhmi. Vyšší výnos však súvisí aj s vyššou mierou rizika, ktoré je často veľmi špecifické pre príslušný trh a príslušný finančný nástroj.

Emerging markets predstavujú trhy pre obchodovanie s finančnými nástrojmi, ktoré sú charakterizované najmä:

- a. premenlivou výkonnosťou ekonomiky,
- b. istým stupňom politickej nestability,
- c. premenlivou výkonnosťou ekonomiky,
- d. istým stupňom politickej nestability.

Emerging markets sú trhy, na ktoré sa vzťahuje jedna alebo viac z uvedených charakteristík.

Investor je vystavený rizikám v prípade, ak investuje do finančných nástrojov na rozvinutom trhu a emitent týchto nástrojov má sídlo v prostredí emerging markets alebo zameranie jeho aktivít je smerované predovšetkým na oblasť týchto trhov.

Investor by sa mal sám oboznámiť pred investovaním do takýchto nástrojov so všetkými rizikami spojenými s investovaním na týchto trhoch. Investovanie do finančných nástrojov dostupných na emerging markets má často špekulatívny charakter.

Nasledujúci zoznam rizík poskytuje základné informácie o rizikách, ktoré by mali byť okrem iných zohľadnené pri investovaní v krajinách s rozvíjajúcimi sa trhmi.

Ekonomické riziko

Trhové turbulencie a výkyv cien sú pravdepodobnejšie a väčšieho rozsahu v ekonomikách rozvíjajúcich sa trhov, ktoré sú viac citlivé na zmeny úrokových sadzieb a infláciu. Navyše zameranie činností a produkcie v takýchto ekonomikách je často pomerne úzke, a preto jednotlivé udalosti môžu mať niekoľkonásobne väčší dopad na ekonomiku a trhy, ako je tomu v prípade rozvinutých ekonomík a trhov. Adekvátne regulácia a monitoring zo strany národných regulátorov je v emerging markets veľkým nedostatkom.

Menové riziko

Výmenné kurzy rozvíjajúcich sa ekonomík sú predmetom veľkých a nepredvídateľných zmien ich hodnoty. Ďalej je nutné poznamenať, že niektoré krajiny limitujú alebo iným spôsobom obmedzujú obchodovanie s lokálnymi menami. Hedging a zabezpečovacie operácie môžu obmedziť potenciálne straty a riziká vyplývajúce z operácií s lokálnymi

menami, na druhej strane však tieto riziká nemôžu byť úplne eliminované vzhľadom na nepredvídateľnosť správania lokálnych trhov.

Trhové riziko

Menší počet prepracovaných metód sledovania a monitoringu finančných trhov môže viesť k nízkej úrovni transparentnosti, efektívnosti, likvidity a regulácie jednotlivých trhov. Charakteristické pre tieto trhy sú navyše vysoká volatilita, veľké pohyby cien a možnosť neoprávneného ovplyvňovania trhových cien a zneužívania informácií.

Riziko vysporiadania

Niektoré rozvíjajúce sa ekonomiky používajú clearingové systémy a systémy na vysporiadanie finančných operácií, ktoré sa významným spôsobom môžu odlišovať od systémov používaných v rozvinutých ekonomikách. V niektorých prípadoch dochádza k absencii takýchto systémov alebo existujúce systémy pracujú nespoľahlivo s množstvom chýb pri spracovaní transakcií alebo spôsobujú významné omeškanie pri vysporiadaní a dodávke finančných nástrojov.

Právne riziko

Na týchto trhoch môže existovať právna neistota v dôsledku neskúsenosti národnej jurisdikcie s fungovaním finančných trhov. Navyše absencia alebo nedostatočný systém monitorovania finančných trhov môže viesť k problémom a ťažkostiam pri uplatňovaní práv investora vyplývajúcich z držby finančných nástrojov.

Politické riziko

Riziko zásadných zmien v národnej ekonomike a politickom systéme v krátkodobom horizonte zvyšuje nestabilita politického systému a neskúsenosť politických činiteľov krajiny alebo vlády. Dôsledky pre investorov môžu predstavovať zabavenie aktív investora bez kompenzácie, obmedzenie práv investora v súvislosti s vlastníctvom aktív alebo dramatickú zmenu hodnoty aktív investora v dôsledku štátnej intervencie, alebo v dôsledku zavedenia štátnych kontrolných a monitorovacích mechanizmov.

Riziko likvidity

Od dopytu a ponuky je závislá tiež likvidita jednotlivých trhov. V dôsledku vplyvu prírodných katastrof alebo v dôsledku vplyvu sociálnych, ekonomických a politických zmien na dopyt a ponuku rozvíjajúcich sa trhov, môžu tieto skutočnosti spôsobiť omnoho rýchlejšie a dlhotrvajúcejšie zmeny, ako by tomu bolo v prípade rozvinutých trhov, pričom v extrémnych prípadoch môžu viesť k úplnej absencii likvidity na danom trhu. Táto skutočnosť môže spôsobiť neschopnosť investora predat' svoje aktíva v prípade, že chce ukončiť alebo zredukovať svoje investície na rozvíjajúcich sa trhoch.

III. Článok

Všeobecné upozornenie na riziko

1. S investovaním do finančných nástrojov je spojené aj riziko a doterajší výnos nie je zárukou budúcich výnosov.
2. Hodnota investície do finančných nástrojov, ako aj výnos z nej môžu stúpať alebo klesať a Klient nemusí dostať späť celú investovanú sumu a môže prísť o významnú časť svojej investície

IV. Článok

V. Všeobecné upozornenie na riziko

1. Tento dokument bol zverejnený 26.06.2021